

Kunnskapsdepartementet
Postbok 8119 Dep

0032 OSLO

Deres ref.:

Dato: 18.12.2008.

Vår ref.: Sak. nr. 08/9689-2 Ark.
Saksbeh. Paal Morken Andersen
tlf. 62 54 44 52 fax. 62 53 24 96

HØRINGSUTTALELSE FRA HEDMARK FYLKESKommune PÅ FORSLAG TIL ENDRINGER I OPPLÆRINGSLOVEN OG PRIVATSKOLELOVEN

1. Forslag om å lovfeste plikt til forsterket opplæring i norsk/samisk og matematikk på 1. – 4. årstrinn

Det er dokumentert at tidlig innsats er viktig for å bedre elevenes ferdigheter og faglige utvikling. Finland har gode erfaringer med at tidlig innsats i skolen gir mindre behov for spesialundervisning senere, og samtidig fører til et utdanningssystem med høyere læringsutbytte. Det varsles også om nødvendige ressurser til gjennomføring av plikten. Dette skal finansieres ved at 430 mill kroner av de frie inntekter til kommunene blir frigjort som en følge av utskifting av nye læremidler tilpasset Kunnskapsløftet er gjennomført, føres videre i kommunerammen til bruk for forsterket opplæring. Plikten skal innføres for kommunene fra 1. august 2009, og det er opp til kommunene å fordele midlene internt i kommunen.

Uttalelse:

Hedmark fylkeskommune mener at det er helt avgjørende at disse midlene faktisk blir frigjort til andre formål. Hvis ikke, må friske midler tilføres.

Det forutsettes at opplæringen skal være særlig rettet mot elever med svake ferdigheter i lesing og regning, og at innsatsen trolig vil føre til at færre elever vil ha behov for spesialundervisning.

Den forsterkede opplæringen vil innebære en høy lærertetthet. Det står at skoleeier må påse at både lesing og regning skal tilgodeses for at plikten oppfylles. Departementet skriver at det med fordel bør brukes lærere med særlig kompetanse innen lese- og regneopplæring. Det er et viktig og positivt tiltak som foreslås lovfestet, som innebærer økt behov for lærere. Det er viktig at departementet ser på om tilgangen på lærere med kompetanse er tilgjengelige for denne satsingen.

Departementet skriver at elevene ikke skal deles inn i faste nivågrupper som en følge av dette. Ellers vil det være opp til skoleeier å organisere slik opplæring.

Det er positivt at man vil gjennom det nasjonale kvalitetssystemet vurdere om tiltaket har effekt på elevenes læringsutbytte.

2. Forslag om å endre bestemmelsene om organisering av elevene i grupper – kravet til elevenes sosiale tilhørighet

Bestemmelsen om organisering av elevene i grupper §8-2 har vært nedfelt i loven siden 2003. Hensikten var å gi en større mulighet til å tilpasse bruken av lærerressursene og organiseringsformene slik at elevenes behov kunne bli best mulig ivaretatt. Denne fleksibiliteten kan likevel ikke gå på bekostning av elevenes behov for sosial tilhørighet. Opplæringsloven forutsetter også at gruppene ikke er større enn det som er pedagogisk og sikkerhetsmessig forsvarlig.

Departementet skriver at det har vært uttrykt økende bekymring for at den sosiale tilhørigheten og læringsfellesskapet er i ferd med å svekkes. De mener derfor at det er en fordel om det fremgår tydelig av loven at elevene i opplæringen skal deles i klasser eller basisgrupper som ivaretar deres behov for sosial tilhørighet. Klassen/basisgruppen blir da navnet på den grunnleggende sosiale og pedagogiske enheten som opplæringen skal foregå i. Det blir opp til lokalnivå å avgjøre hvilken av de to betegnelse som skal nyttes på enheten, men loven bør benytte begrepet klasse som en mulig måte å organisere opplæringen på.

Departementet antar at lovendringen ikke vil få vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser ut over hva som følger av dagens bestemmelse, men ber om at dette vurderes særskilt.

Uttalelse:

Hedmark fylkeskommune mener at det er positivt at begrepet "klasse" gjeninnføres i loven. Begrepet har hele tiden vært brukt på enheter/grupper i våre videregående skoler. Det er slik at klassen kan ha en eller flere kontaktlærere, men at den enkelte kontaktlærer må ha et antall elever å forholde seg til som er overkommelig i forhold til å ivareta de praktiske, administrative og sosialpedagogiske gjøremål vedkommende er forventet å skulle utføre

3. Forslag om å lovfeste plikt til å utarbeide årlig rapport om tilstanden innenfor grunnopplæringen

I St.meld nr. 31 står det at departementet vil sende på høring et forslag om at skoleeier skal utarbeide en årlig rapport om tilstanden i skolen.

Det står i gjeldende lov at skoleeier skal ha et forsvarlig system for vurdering om kravene i opplæringsloven og forskriftene til loven blir oppfylt. Kommuner og fylkeskommuner skal også ha et forsvarlig system for å følge opp resultatene av vurderingene og de nasjonale kvalitetsvurderinger som departementet gjennomfører for å evaluere opplæringsvirksomheten. Styrene for private skoler har et tilsvarende ansvar. Undersøkelser har vist at dette systemet er mangelfullt i mange kommuner.

I St.meld. nr. 31 vises det til at det er behov for å stille klare mål for kvaliteten i grunnopplæringen, og at målene skal ha betydning på hvert enkelt lærested og for den enkelte som mottar opplæringen. Målene i meldingen er som følger:

1. Alle elever som går ut av grunnskolen, skal mestre grunnleggende ferdigheter som gjør dem i stand til å delta i videre utdanning og arbeidsliv.
2. Alle elever og lærlinger som er i stand til det, skal gjennomføre videregående opplæring med kompetansebevis som anerkjennelse for videre studier eller i arbeidslivet.
3. Alle elever og lærlinger skal inkluderes og oppleve mestring.

De indikatorer som er tenkt benyttet til å vurdere grad av måloppnåelse er følgende:

- Andelen som trives godt
- Andelen som mobbes
- Andelen som får nok utfordringer i skolen
- Andelen som oppgir at opplæringen er tilpasset deres nivå
- Andelen som får faglige tilbakemeldinger

Regjeringen vil oppfordre skoleeiere og skoler til å sette konkrete målsettinger for hva de skal oppnå innenfor de målområdene som er satt opp.

Nytt lovforslag til §13-10 tredje punktum blir:

”Som en del av oppfølgingsansvaret etter dette leddet skal det utarbeidast ein årlig rapport om tilstanden i grunnopplæringa knytt til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø.”
Lovendringen skal tre i kraft 1. august 2009.

Uttalelse:

Hedmark fylkeskommune ser svært positivt på dette lovtillegget. Vi har i mange år utarbeidet en årlig tilstandsrapport basert på elevundersøkelse, skolenes årsmeldinger, utviklingsplaner og skolebesøk med dette som tema. Tilstandsrapporten har vært forelagt politisk styringsorgan, enten fylkesråd eller fylkesting. Dette arbeidet vil fortsette, basert på en vedtatt Opplæringspolitisk plattform. Her vil læringsmiljø, gjennomføring og læringsresultat være en del av rapporteringen. Det blir viktig for skolene å kunne sammenligne seg selv fra år til år.

Fylkeskommunen mener imidlertid at antall strekpunkter under punkt 3 bør utvides til å gjelde også spørsmål som går på motivasjon, arbeidsmåter (læring) og bråk og uro i læresituasjonen. (Alle disse områdene dekkes av Elevundersøkelsen).

4. Forslag om å presisere minoritetsspråklige elevers rett til utvidet opplæring i videregående opplæring med inntil to år

Dette er et forslag som ble fremmet i St.meld nr. 31. Slik det er nå, har elever i offentlig videregående opplæring som har rett til spesialundervisning, også rett til inntil to års ekstra læretid når eleven trenger det ut fra de særlige opplæringsmålene til den enkelte. Med utvidet tid vil dessuten minoritetsspråklige få bedre grunnlag for videre studium eller arbeid. Departementet foreslår ingen endring i kravet om sakkyndig vurdering før vedtak om utvidet opplæringstid fattes. En slik vurdering skal gjøres av PP-tjenesten. Departementet presiserer at den sakkyndige vurderingen kun skal ta stilling til elevens behov for utvidet opplæringstid.

Departementet foreslår at opplæringslovens §3-1 blir endret slik at eksisterende rett til inntil to år ekstra for minoritetsspråklige elever i offentlig videregående opplæring klart uttrykkes.

Dette vil etter departementets vurdering ikke legge nye økonomiske eller administrative forpliktelser på fylkeskommunen.

Uttalelse:

Hedmark fylkeskommune ser positivt på denne presiseringen av §3-1 femte ledd. Det gjelder elever som mottar særskilt språkopplæring etter opplæringslovens §3-12. God språkopplæring er en viktig forutsetning for god integrering og for den enkeltes muligheter til videre utdanning og til arbeid.

Fylkeskommunen er i tvil om dette vil medføre økte økonomiske forpliktelser, særlig dersom det er mange minoritetsspråklige med særskilt språkopplæring bosatt i fylkeskommunen. Ofte er de bosatt spredt, og dermed vil det ikke bli lett å samle disse i større grupper. Dersom det kan dokumenteres at det medfører økonomiske utlegg av betydning, må det overføres midler. Som departementet skriver, er det ikke en forutsetning at eleven har kommet til Norge sent i skoleløpet for å få denne retten om inntil to år ekstra læretid. Det avgjørende vil være elevens konkrete behov for utvidet tid. Det er for tiden en tilstrømming av unge asylsøkere til landet, og skal disse kunne fungere i det norske samfunnet etter å ha fått oppholdstillatelse, trenges det god og forsterket språkopplæring.

5. Forslag om å presisere plikten til foreldresamarbeid i grunnsopplæringen

Forslaget ble fremmet i St.meld. nr. 16 "...og ingen sto igjen". Der ble det foreslått om utvidelse av mandatet til FUG (Foreldreutvalget for grunnskolen) til å omfatte første året av videregående opplæring. Forslaget ble vedtatt av Stortinget sommeren 2008, og trer i kraft 1. januar 2009. Fra dette tidspunkt blir FUG betegnelsen på Foreldreutvalget i grunnsopplæringen. Kirke-utdannings- og forskningskomiteen var opptatt av at lovverket må forplikte den enkelte videregående skole til samarbeid mellom hjem og skole. Den enkelte skole/lærebedrift skal gis frihet til å organisere og strukturere samarbeidet ut fra lokale forhold. Mye av ansvaret for dette samarbeidet ligger på kontaktlæreren.

§13-d blir ny paragraf som lovfester plikt til foreldresamarbeid for kommunen og fylkeskommunen. Organiseringen av foreldresamarbeidet skal ta hensyn til lokale forhold. Lovforslaget vurderes ikke å ha vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for kommunen eller fylkeskommunen.

Uttalelse:

Hedmark fylkeskommune støtter denne lovendringen som forplikter videregående skole til foreldresamarbeid. Det er svært viktig for en god gjennomføring at skolen og foreldre/foresatte spiller på lag. Foreldre kan bidra på mange måter til å øke læringsutbyttet for elevene, dersom de blir tatt med og får innsyn i målene for opplæringen, elevens faglige utvikling og om hvilke arbeidsformer og vurderingsformer som brukes. Dette bør være helt til eleven blir myndig, og samarbeidet bør kunne fortsette også etter denne tid med elevens samtykke.

Dette er et virkemiddel både for å redusere frafall og øke gjennomføringen med best mulig resultat.

6. Forslag om å lovfeste rett og plikt til fysisk aktivitet i grunnskoleopplæringen

Regjeringen har fra høsten 08 utvidet timetallet på barnetrinnet med til sammen fem uketimer på 1. -4. trinn for å styrke fagene norsk, matematikk og engelsk.

Regjeringen ønsker å videreføre utvidelsen av skoledagen ved å innføre to uketimer til fysisk aktivitet på barnetrinnet. De to uketimene skal ikke inngå i kroppsøvingsfaget. Det skal ikke fastsettes egne kompetansemål, men skal være en del av den obligatoriske skoleplikten.

Fysisk aktivitet skal fremme helse, trivsel og læring, og foregå jevnlig gjennom hele skoleåret. Aktiviteten er ikke ment å være ordinær undervisning med krav til bruk av pedagogisk personale. Kommunene og private grunnskoler skal selv fastsette hvilken kompetanse som kreves for å lede aktiviteten.

Tiltaket hjemles ved en tilføyelse i §2-3 tredje ledd.

Til dette tiltaket legger regjeringen inn et beløp på 49 millioner kroner (som legges inn i rammetilskuddet). Lovendringen trer i kraft fra 1. august 2009.

Uttalelse:

Hedmark fylkeskommune mener dette er et viktig tiltak og et godt bidrag til å øke elevenes læringsutbytte. Det blir viktig å knytte til seg god kompetanse på de personer som skal gjennomføre timene, både mht å kunne lede aldersgruppen og på de aktiviteter som skal gjennomføres.

Det ville vært lettere å gjennomføre dersom det ble lagt til kroppsøvingsfaget og gjerne knyttet til kompetansemål i friluftsliv og kunnskap om naturen.

Hedmark fylkeskommune mener at dersom det blir gode erfaringer med opplegget, bør det utvides til også å omfatte 5. til 7. klasse.

7. Forslag om å endre bestemmelsene om private skoler for funksjonshemmede

Forslaget gjelder 10 private skoler som har funksjonshemmede elever. En skole ligger i Hedmark, Helsepedagogisk Steinerskole på Hedemarken.

Hovedtyngden av opplæringen på de ti skolene ligger på videregående nivå, og det er flest elever fra 16 – 19 år, men også elever over 30 år.

Praksis for alle skolene er at inntak skjer på grunnlag av direkte søknader til skolene. Helsepedagogisk Steinerskole på Hedemarken driver grunnskoleopplæring.

Departementet mener at skolene bærer sterkt preg av å være spesialskoler, og departementet ønsker en sterk satsing på den offentlige skolen.

Departementet mener likevel at skoler som har fått godkjenning og er i drift pr 01.01.09 skal få fortsette. De mener videre at disse skolene i særskilte tilfelle skal få dispensasjon til å kreve inn skolepenger.

Uttalelse:

Hedmark fylkeskommune har ingen innvendinger til departementets forslag.

En vil likevel påpeke at dersom tilbudet ved spesialskolen er godt, men skolepengene er høye, vil det kunne føre til at disse skolene blir for familier med god økonomi.

8. Forslag om å endre bestemmelsen om skolepenger for særskilt tilrettelagt videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett.

I høringsforslaget er dette avgrenset til å gjelde private videregående skoler godkjent etter § 2-1, andre ledd, bokstav d). Departementet vil åpne for at disse skolene kan kreve skolepenger som er høyere enn 15 % av tilskuddsgrunnlaget. Forutsetningen er at skolen kan dokumentere et slikt behov, og det må søkes om adgang til å kreve ekstra idrettsskolepenger.

Forslaget innebærer endring i Privatskoleloven § 6-2, femte ledd.

Hedmark fylkeskommune har ingen innvendinger til dette lovforslaget.

Med hilsen

Tore Gregersen

fylkessjef

videregående opplæring